USNESENÍ

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Jiřího Pally a soudců Mgr. Aleše Roztočila a Mgr. Petry Weissové v právní věci žalobce: **H. N**, zast. Mgr. Faridem Alizeyem, advokátem, se sídlem Stodolní 834/7, Ostrava, proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra**, se sídlem Nad Štolou 936/3, Praha 7, o žalobě proti rozhodnutí žalovaného ze dne 23. 4. 2020, č. j. OAM-819/ZA-ZA11-HA10-2019, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Brně ze dne 25. 4. 2022, č. j. 34 Az 15/2020 - 104,

takto:

I. Kasační stížnost **se odmítá** pro nepřijatelnost.

II. Žádný z účastníků **nemá** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

Odůvodnění:

I. Dosavadní průběh řízení

[1]Žalovaný rozhodnutím ze dne 23. 4. 2020, č. j. OAM-819/ZA-ZA11-HA10-2019, neudělil žalobci mezinárodní ochranu podle § 12, § 13, § 14, § 14a a § 14b zákona č. 325/1999 Sb., o azylu, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o azylu“).

[2]Krajský soud v Brně rozsudkem ze dne 25. 4. 2022, č. j. 34 Az 15/2020 - 104, žalobu proti tomuto rozhodnutí žalovaného zamítl.

[3]V odůvodnění rozsudku se krajský soud nejprve zabýval věrohodností žalobce ohledně jeho tvrzeného členství a působení v organizaci Shibir. V této souvislosti popsal kritéria posuzování věrohodnosti tvrzení cizince v řízení o žádosti o mezinárodní ochranu a zdůraznil, že žalovaný měl zvážit vnitřní i vnější konzistentnost tvrzení žalobce a hodnověrnost a podrobnost jeho výpovědí. Dále citoval relevantní judikaturu Nejvyššího správního soudu a dospěl k závěru, že zmíněné podmínky žalovaný v posuzovaném případě nesplnil. Doplnil, že popis způsobu, jakým žalobce vstoupil do organizace Shibir v roce 2006, nebyl žalovaný oprávněn posuzovat na základě stanov předmětné organizace z roku 2020. Dále ze správních spisů nevyplývalo, že by se jejími členy nemohly stát nestudující osoby. Z odpovědi žalobce na otázku o ideologii předmětné organizace „Toto se ve straně neřešilo,“ pak žalovaný nemohl automaticky dovodit, že žalobce její programové body a ideologii neznal, a to zvláště za situace, kdy pro organizaci Shibir agitoval. V popsané situaci měl proto žalovaný položit žalobci doplňující otázky ohledně

zaměření předmětné organizace a doplnit zjištění ve vztahu ke konkrétní povaze činnosti žalobce pro organizaci Shibir. Žalobce naopak při pohovoru uvedl základní informace o předmětné organizaci, přičemž znal i její znak a zakladatele. Hodnocení věrohodnosti žalobce žalovaným tak bylo nedostatečné. Krajský soud doplnil, že žalovaný nedal žalobci ani možnost se v řízení o mezinárodně ochraně ke zjištěným rozporům vyjádřit. Žalobce tak bylo nutné vzhledem k jeho agitační činnosti považovat za osobu, jíž byl připisován určitý politický názor. S ohledem na delší časový odstup od aktivní účasti žalobce v předmětné organizaci ve spojení s absencí jakýchkoli problémů se státními orgány ve vlasti však žalovaný dospěl ke správnému závěru, že žalobce nebyl ve vlasti pronásledován a ani mu takové pronásledování v budoucnu nehrozí.

[4] Co se týče námitky žalobce, že mu měl být udělen azyl, krajský soud nejprve citoval příslušná ustanovení zákona o azylu a konstatoval, že žádnému závažnému porušení lidských práv ani srovnatelnému jednání ve vlasti nečelil. Jediné tvrzené napadení nedosahuje intenzity pronásledování, nadto žalobce netvrdil, že by jeho cílem měl být konkrétně on sám. S ohledem na dlouhý časový úsek (konkrétně 15 let) od opuštění vlasti pak je vysoce nepravděpodobné pronásledování žalobce po návratu do vlasti. Nadto je zřejmé, že poslední dva roky jeho pobytu v Bangladéši žádnou politickou činnost nevykonával, přičemž tak nečinil ani v České republice. Předložené potvrzení organizace Shibir o členství žalobce nemůže ničeho změnit na skutečnosti, že podle vlastního tvrzení nebyl ani nikde registrován. Podle zprávy australského ministerstva zahraničních věcí pak riziko zatčení hrozí pouze předním představitelům předmětné organizace, případně členům aktivně se účastnícím demonstrací či jiných politických aktivit. Riziko ve vztahu k řadovým členům bylo současně malé, ačkoli se mohlo měnit podle lokality. Krajský soud zopakoval, že vzhledem k dlouhému časovému odstupu od opuštění vlasti žalobci pronásledování ze strany přívrženců strany Awami League či státních orgánů nehrozí.

[5] Ve vztahu k humanitárnímu azylu pak krajský soud konstatoval, že žalovaný řádně zdůvodnil, proč posuzovaný případ nepovažoval za hodný zvláštního zřetele. Hrozbu pronásledování přitom bylo možné hodnotit pouze ve vztahu k § 12 zákona o azylu. Nadto ani skutečnost, že ve vlasti žalobce neexistuje ochrana lidských práv na takové úrovni jako v České republice, sama o sobě nezakládá důvod pro udělení doplňkové ochrany. Krajský soud zopakoval, že z výše citovaných důvodů žalobci nehrozí nebezpečí vážné újmy.

II. Obsah kasační stížnosti a vyjádření žalovaného

[6] Proti tomuto rozsudku krajského soudu podal žalobce (dále jen „stěžovatel“) včasnou kasační stížnost. V ní nejprve namítl nepřezkoumatelnost rozsudku krajského soudu a uvedl, že v jeho odůvodnění rozsáhle citoval napadené rozhodnutí žalovaného i právní úpravu. Krajský soud dále vyhodnotil tvrzení stěžovatele ohledně jeho členství v organizaci Shibir jako nevěrohodné, jelikož neznal její ideologii a zaměření. Stěžovatel však při pohovoru k jeho žádosti o mezinárodní ochranu uvedl, že si na stranický program pouze nepamatuje. Zdůraznil, že v takové situaci měli žalovaný a krajský soud vycházet z jeho věrohodné výpovědi, přičemž členství v předmětné organizaci stěžovatel následně doložil potvrzením ze dne 5. 4. 2022. Před pronásledováním ze strany příslušníků politické strany Awami League stěžovatel unikl pouze tím, že se skrýval v jiné oblasti a následně vycestoval do České republiky.

[7] Krajský soud se podle stěžovatele současně řádně nevypořádal se všemi skutkovými okolnostmi případu. Stěžovatel totiž řádně prokázal své členství v organizaci Shibir, čemuž ostatně krajský soud v odůvodnění rozsudku přisvědčil. Pominul přitom skutečnost, že absence problémů se státními orgány byla zapříčiněna zejména skutečností, že potřebné doklady k vycestování stěžovateli zařídila třetí osoba. Již v minulosti pak stěžovatel čelil pronásledování členy politické strany Awami League, s nimiž se dostal do potyček, čímž zmíněným osobám zavdal další příčinu k jeho napadání. Pokud nepodal žádost o mezinárodní ochranu dříve po příjezdu do České republiky, učinil tak proto, že nechtěl zneužívat sociálního systému země, kdy měl možnost pracovat zde legálně jako kuchař na zaměstnaneckou kartu.

[8] Ze zpráv mezinárodních organizací zabývajících se lidskými právy přitom podle stěžovatele vyplývá, že na základě jeho pouhého členství v organizaci Shibir mu hrozí nebezpečí pronásledování a vážné újmy ze strany příslušníků Awami League. Citované skutečnosti však krajský soud nevzal řádně v úvahu, přičemž vycházel jen ze shromážděných zpráv o zemi původu, jež se stěžovatele přímo týkaly. Vzhledem k uvedenému měl žalovaný stěžovateli udělit azyl podle § 12 zákona o azylu, případně doplňkovou ochranu podle § 14a odst. 2 písm. a), b) téhož zákona.

[9] S ohledem na tyto skutečnosti stěžovatel navrhl, aby Nejvyšší správní soud napadený rozsudek krajského soudu zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení.

[10] Žalovaný ve vyjádření ke kasační stížnosti uvedl, že žalobou napadené rozhodnutí vydal v souladu s řádně zjištěnými skutkovými okolnostmi případu a právními předpisy. Setrval na svém právním názoru o neudělení mezinárodní ochrany stěžovateli, který následně potvrdil krajský soud, na odůvodnění jehož rozsudku dále žalovaný odkázal. Co se týče tvrzeného pronásledování stěžovatele v Bangladéši pro uplatňování jeho politických práv, odkázal žalovaný na odstavce 30 a 31 odůvodnění rozsudku krajského soudu. S ohledem na tyto skutečnosti žalovaný navrhl odmítnutí kasační stížnosti pro nepřijatelnost, případně její zamítnutí.

III. Posouzení kasační stížnosti

[11] Nejvyšší správní soud nejprve posoudil formální náležitosti kasační stížnosti a shledal, že byla podána včas, jde o rozhodnutí, proti němuž je kasační stížnost přípustná, a stěžovatel je zastoupen advokátem [§ 105 odst. 2 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s.“)].

[12] Následně se Nejvyšší správní soud zabýval otázkou, zda kasační stížnost svým významem podstatně přesahuje vlastní zájmy stěžovatele, jinak by ji odmítl jako nepřijatelnou (§ 104a odst. 1 s. ř. s. a čl. II zákona č. 77/2021 Sb.). Vymezením neurčitého právního pojmu „podstatný přesah vlastních zájmů stěžovatele“ se již Nejvyšší správní soud zabýval při výkladu ustanovení § 104a s. ř. s., ve znění účinném do 31. 3. 2021 (viz usnesení ze dne 26. 4. 2006, č. j. 1 Azs 13/2006 - 39, č. 933/2006 Sb. NSS). Novelou soudního řádu správního provedenou zákonem č. 77/2021 Sb. byl s účinností od 1. 4. 2021 rozšířen okruh případů, při jejichž přezkumu Nejvyšší správní soud posuzuje přijatelnost kasační stížnosti. Nově se nejedná jen o věci azylu, resp. o věci mezinárodní ochrany, nýbrž o všechny věci, v nichž před krajským soudem rozhodoval specializovaný

samosoudce. Tato změna nezakládá žádný rozumný důvod měnit kritéria přijatelnosti kasační stížnosti (srov. usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 16. 6. 2021, č. j. 9 As 83/2021 - 27).

[13] Při rozhodování o nepřijatelnosti kasační stížnosti proto Nejvyšší správní soud i nadále vychází z judikatorně ustálených kritérií (srov. usnesení rozšířeného senátu ze dne 25. 3. 2021, č. j. 8 As 287/2020 - 33, bod 52), jež pramení ze závěrů usnesení č. j. 1 Azs 13/2006 - 39. O přijatelnou kasační stížnost se podle tohoto usnesení může jednat v následujících typových případech: 1) kasační stížnost se dotýká právních otázek, které dosud nebyly vůbec či nebyly plně řešeny judikaturou Nejvyššího správního soudu, 2) kasační stížnost se týká právních otázek, které jsou dosavadní judikaturou řešeny rozdílně, 3) kasační stížnost bude přijatelná pro potřebu učinit judikaturní odklon, tj. Nejvyšší správní soud ve výjimečných a odůvodněných případech sezná, že je namístě změnit výklad určité právní otázky řešené dosud správními soudy jednotně, 4) v napadeném rozhodnutí krajského soudu bylo shledáno zásadní pochybení, které mohlo mít dopad do hmotně-právního postavení stěžovatele. O zásadní právní pochybení se v konkrétním případě může jednat především tehdy, pokud a) krajský soud ve svém rozhodnutí nerespektoval ustálenou a jasnou soudní judikaturu a nelze navíc vyloučit, že k tomuto nerespektování nebude docházet i v budoucnu, b) krajský soud v jednotlivém případě hrubě pochybil při výkladu hmotného či procesního práva.

[14] V posuzované věci však Nejvyšší správní soud podstatný přesah vlastních zájmů stěžovatele neshledal; stěžovatel jej ostatně v kasační stížnosti ani netvrdil.

[15] Nejvyšší správní soud nejprve konstatuje, že krajský soud při posuzování věci vycházel ze skutečnosti, že s ohledem na agitační činnost prováděnou pro organizaci Shibir byl stěžovateli připisován politický názor přímo spojený se zmíněnou organizací. Přitom je zcela nerozhodné, zda stěžovatel takové politické názory reálně zastával či nikoliv, neboť jak dovodil Nejvyšší správní soud v rozsudku ze dne 13. 8. 2008, č. j. 2 Azs 45/2008 - 67, č. 1713/2008 Sb. NSS, pro účely udělení azylu je podstatné, zda je politické přesvědčení či jiný azylově relevantní důvod žadateli připisován ze strany původců pronásledování.

[16] Namítl-li stěžovatel, že pouze na základě jeho členství v organizaci Shibir mu hrozilo pronásledování případně vážná újma, Nejvyšší správní soud odkazuje na rozsudek ze dne 21. 7. 2005, č. j. 3 Azs 303/2004 - 79, podle něhož *„skutečnost, že v některé zemi existuje autoritářský a nedemokratický režim, který v mnoha případech pošlapává lidská práva, však neznamená, že kterýkoliv občan takové země je tomuto negativnímu vlivu přímo nebo zprostředkovaně vystaven.“* V posuzovaném případě současně z Informace australské vlády ze dne 22. 8. 2019 vyplývá, že běžným členům organizace Shibir, kteří se neúčastní politických aktivit, hrozí malé riziko zatčení modifikované dotčenou lokalitou. Stěžovatel v řízení o žádosti o mezinárodní ochranu nadto uvedl, že nebyl ve zmíněné organizaci nikde registrován, přičemž v současné době se již o její činnost nezajímá. V této souvislosti je nutno zdůraznit rovněž značný časový úsek od posledních politických aktivit v zemi původu stěžovatele. Z právě citovaných závěrů je tak zřejmé, že z pouhého minulého členství stěžovatele v organizaci Shibir nelze automaticky dovodit hrozbu jeho pronásledování či nebezpečí vážné újmy, což ostatně nevyplývá ani ze shromážděných zpráv o zemi původu.

[17] K námitce stěžovatele, že měl ve vlasti v minulosti potíže se členy politické strany Awami League, kdy se dostal do několika potyček, Nejvyšší správní soud ve vztahu k jednání soukromých osob a jeho přičitatelnosti k odpovědnosti státu odkazuje např. na rozsudky ze dne 29. 11. 2006, č. j. 4 Azs 34/2006 - 75, nebo ze dne 19. 6. 2006, č. j. 5 Azs 300/2005 - 42. Rovněž otázky míry aprobace takového jednání státními orgány v zemi původu žadatelů o azyl již byly judikaturou bohatě řešeny (viz např. rozsudek ze dne 27. 8. 2003, č. j. 4 Azs 5/2003 - 51, či rozsudek ze dne 19. 10. 2005, č. j. 3 Azs 428/2004 - 83). V popsaném případě je tak nezbytné zkoumat, nakolik jsou státní orgány, potažmo jiní poskytovatelé ochrany schopni zajistit účinnou ochranu proti takovému jednání (srov. dále kupříkladu rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 18. 12. 2008, č. j. 1 Azs 86/2008 - 101, a ze dne 21. 4. 2009, č. j. 2 Azs 13/2009 - 60). V posuzovaném případě lze přitom přisvědčit stěžovateli, že vzhledem k úzkému propojení mezi bangladéšskými státními orgány a politickou stranou Awami League by prostředky vnitřní ochrany v zemi jeho původu byly neúčinné vzhledem k pravděpodobné neochotě státních orgánů popsané problémy stěžovatele jakkoli řešit.

[18] Stěžovatel v kasační stížnosti dále namítl, že mu v případě jeho návratu do vlasti hrozí pronásledování, případně rovněž nebezpečí vážné újmy. S otázkou odůvodněného strachu z pronásledování či hrozby vážné újmy bezprostředně však souvisí možnost využití tzv. vnitřního přesídlení do jiné části země původu tak, aby se pronásledování vyhnul. Nejvyšší správní soud v usnesení ze dne 1. 3. 2012, č. j. 2 Azs 29/2011 - 70, konstatoval, že „*lokální problémy jsou řešitelné vnitřním přesídlením. Koncept vnitřní ochrany je jen vyjádřením zásady subsidiarity mezinárodní ochrany.*“ Pouhé snížení životního standardu nebo zhoršení ekonomického postavení žadatele přitom nemusí být dostatečné pro to, aby alternativa vnitřního přesídlení již nepřicházela v úvahu. Ačkoli se v posuzovaném případě nejednalo o výlučně lokální problémy, je zřejmé, že vzhledem k agitační činnosti a celkovému působení stěžovatele ve městě Dháka se jeho potíže soustředily právě do zmíněné oblasti.

[19] Sám stěžovatel ostatně potvrdil, že dalším potížím s příslušníky politické strany Awami League se účinně vyhnul svým přesídlením do jiných oblastí Bangladéše, kde i nadále vykonával zaměstnání v restauraci a pobýval u přátel. Ačkoli zde stěžovatel vykonával zaměstnání, žádný příslušník politické strany Awami League jej již nekontaktoval. Z uvedeného vyplývá, že se dalším potížím, kterým potenciálně mohl stěžovatel čelit, účinně vyhnul prostřednictvím vnitřního přesídlení do jiných oblastí země. Není přitom zřejmé, z jakých důvodů by tak stěžovatel nemohl případně učinit i po jeho návratu do vlasti, kdy zaměstnání si byl schopen zajistit i ve zmíněných jiných oblastech Bangladéše. Jinak řečeno není zřejmé, z čeho stěžovatel dovozuje, že by se musel vrátit právě do města Dháka, jelikož by si jinde nezajistil práci.

[20] Na uvedeném nemůže ničeho změnit ani skutečnost, že doklady za účelem vycestování ze země stěžovateli vyřizovala třetí osoba. Se samotným vycestováním ze země totiž stěžovatel následně žádné potíže neměl. Nadto je rovněž v této souvislosti zřejmé, že od poslední aktivní politické činnosti stěžovatele uplynulo již více než 15 let. Zájem o jeho osobu tak vzhledem k dlouhému časovému úseku velmi pravděpodobně již značně opadl, zvláště pak v situaci, kdy po zmíněnou dobu žádnou aktivní politickou ani agitační činnost nevykonával.

[21] K otázce rozhodné doby, do kdy musí cizinec požádat o mezinárodní ochranu, se Nejvyšší správní soud opakovaně vyjádřil ve své bohaté judikatuře. V rozsudku ze dne 21. 8. 2003, č. j. 2 Azs 5/2003 - 46, č. 18/2003 Sb. NSS, uvedl, že *„cizinec pronásledovaný za uplatňování politických práv a svobod ve své vlastní zemi má o azyl požádat vždy již v první zemi, v níž má reálnou příležitost tento status obdržet nejdříve a v níž budou garantována jeho základní práva a svobody.“* Z této logiky také vyplývá, že má cizinec požádat o azyl neprodleně poté, co má k tomu příležitost, a to nejen z hlediska zeměpisného, ale i časového. V opačném případě, tedy při podání žádosti o azyl s výrazným časovým odstupem po vstupu na území státu, kde mu může být ochrana formou azylu udělena, lze předpokládat, že důvody podání žádosti se již nemusejí shodovat s důvody odchodu ze země původu, což může cizince z poskytnutí azylu vyloučit podobně, jako žádost v jiné, než první bezpečné zemi. Jestliže tak cizí státní příslušník o azyl požádá až po poměrně dlouhé době strávené v České republice za situace, kdy jiné možnosti úpravy a obnovy legálnosti pobytu na tomto území jsou vyčerpány, ztíženy nebo omezeny, případně hrozí-li jeho správní vyhoštění, jedná se přinejmenším o nepřímý důkaz toho, že situaci ve své domovské zemi, pokud jde o důvody, pro něž lze azyl udělit, ve skutečnosti nepociťoval natolik palčivě (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 13. 1. 2005, č. j. 3 Azs 119/2004 - 50). Pokud se tak stěžovatel cítil ohrožen z azylově relevantních důvodů, měl hledat ochranu za použití právního nástroje k tomu určeného, tj. žádosti o udělení azylu, po svém příjezdu do České republiky. V případě existence azylově relevantních důvodů by mu tato procedura garantovala lepší vyhlídky na úspěch, tj. na dlouhodobou, resp. trvalou legalizaci pobytu v České republice, než postup podle zákona č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky (viz rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 21. 7. 2005, č. j. 3 Azs 303/2004 - 79). V posuzovaném případě přitom stěžovatel žádost o mezinárodní ochranu podal až po deseti letech od jeho příjezdu do České republiky, a to v situaci, kdy mu fakticky hrozilo správní vyhoštění.

IV. Závěr a náklady řízení

[22] S ohledem na shora uvedené skutečnosti lze konstatovat, že krajský soud věc posoudil zcela v souladu s ustálenou judikaturou správních soudů, své závěry náležitě a přezkoumatelně odůvodnil a nedopustil se ani jiného hrubého pochybení, které by vyžadovalo zásah Nejvyššího správního soudu. Ten proto podle § 104a odst. 1 s. ř. s. kasační stížnost odmítl pro nepřijatelnost, neboť svým významem podstatně nepřesahuje vlastní zájmy stěžovatele.

[23] O náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti rozhodl Nejvyšší správní soud v souladu s § 60 odst. 1 větou první a odst. 2 s. ř. s. ve spojení s § 120 s. ř. s. (k tomu srov. usnesení rozšířeného senátu č. j. 8 As 287/2020 - 33, č. 4170/2021 Sb. NSS, část III. 4.). Stěžovatel v tomto řízení úspěch neměl, a proto nemá právo na náhradu jeho nákladů. Procesně úspěšnému žalovanému v řízení o kasační stížnosti nevznikly žádné náklady přesahující rámec jeho běžné úřední činnosti. Proto Nejvyšší správní soud žádnému z účastníků nepřiznal právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

P o u č e n í : Proti tomuto usnesení **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

pokračování

V Brně dne 10. srpna 2022

JUDr. Jiří Palla
předseda senátu